

Zvláštní vydání

VÝTISK ZDARMA

červen 2007

Doboknínský zpravodaj

125 let od založení Sboru dobrovolných hasičů

Vydáno ve spolupráci s firmou Beneco - Miloslav Beněš

Vzpomínka na Josefa Kolumbuse

Přijíždíte-li z jižní strany do Nového Knína, tj. od vsi Libčice, jistě si na jeho okraji po pravé straně všimnete kamenného pomníku, který stojí před hasičskou zbrojnicí.

Na pomníku je uveden nápis : „*Památce Josefa Kolumbusa, zakladateli hasičstva; 1882 – 1967*“.

Po jeho přečtení si okamžitě položíte otázku :

„Kdo byl tento muž s příjmením slavného mořeplavce, na jehož památku byl tento pomník v jubilejním roce 1967 postaven ?“

I když určité části občanů Nového Knína je osobnost Josefa Kolumbuse jistě dobře známa, nebude na škodu si tohoto významného novoknínského rodáka blíže připomenout.

Josef Kolumbus se narodil **9. listopadu 1851 v Novém Kníně**. Po absolvování novoknínské obecné školy se vyučil v Praze hodinářem. Několik let pracoval v Praze a později i ve Vídni jako hodinářský pomocník. V roce 1876 se v Novém Kníně trvale usadil a otevřel si zde svou hodinářskou živnost. S velkým úsilím se začal zapojovat i do veřejného života, který se tehdy rozvíjel v intencích vlasteneckých a národních.

V roce 1881 byl mezi těmi, kteří se začali starat o založení **novoknínského hasičského sboru**. Při jeho založení v roce 1882 byl zvolen jeho prvním **velitelem**.

V roce 1882 byl občany Nového Knína zvolen do městského zastupitelstva a po dlouhá léta byl **členem městské rady**.

Byl spoluzakladatelem místní tělocvičné jednoty „**Sokol**“ a stal se jejím místostarostou (*náměstkem starosty*). Řadu let byl ředitelem divadelního ochotnického spolku „**Kolár**“ a starostou novoknínské „**Čtenářské besedy**“.

Inzerát živnosti Josefa Kolumbuse uveřejněný roku 1904 v publikaci Josefa Brouska „Památník vydaný na oslavu desetiletého trvání Sboru dobrovolných hasičů v Hubenově“.

Josef Kolumbus byl jedním z těch, kteří v roce 1887 založili v Novém Kníně slavnou **hasičskou župu „Proud“** (č. 48), jejíž název pochází od tehdy blízkých „*Svatojánských proudů*“. Nejdříve byl zvolen náměstkem starosty této župy a později byl na 5. župním sjezdu, konaném v roce 1892, zvolen jejím **starostou** (*prvním starostou byl od roku 1887 Vladimír hrabě z Aichelburgu ve Slapech*).

Za jeho starostování se hasičská župa „Proud“ stala velice významným orgánem dobrovolného hasičstva na rozsáhlém území v okolí Nového Knína. Při jejím založení sdružovala župa 8 sborů s 338 členy. V roce 1936, tj. po padesátiletém jejím působení, zahrnovala župa „Proud“ již 37 hasičských sborů s 1090 aktivními členy.

V roce 1928 byla jeho zásluhou založena pro Nový Knín a okolí pobočka organizace **Čsl. červeného kříže**, jejíž se stává **předsedou**.

V roce 1928 byl Josef Kolumbus jmenován **delegátem do Ústřední zemské hasičské jednoty**.

Práce Josefa Kolumbuse byla velice oceňována. Svědčí o tom i to, že v r. 1929 (*tj. ještě*

za jeho života) svěřila Ústřední zemská hasičská jednota župě „Proud“ (na návrh župní valné hromady) čestný titul „Kolumbusova“. Takže od tohoto roku je plný název novoknínské župy „Hasičská župa Proud – Kolumbusova č. 48“.

Nově ustavované hasičské sbory často jmenovaly Josefa Kolumbuse svým čestným členem a někdy též i svým „protektorem“, jak bylo tehdy zvykem.

Josef Kolumbus působil i literárně. V roce 1902 napsal objemnou publikaci „**Památník na oslavu dvacetiletého trvání Sboru dobrovolných hasičů v královském zlatohorním městě Novém Kníně a v upomínku na 15. sjezd hasičské župy „Proud“, konaný dne 6. července 1902 v Novém Kníně**“, která byla vydána tiskem.

Žádná ustavující valná hromada nového hasičského sboru či slavnostní schůze při jubilejních oslavách hasičských sborů župy se neobešla bez účasti Josefa Kolumbuse, který měl na nich vždy aktivní podíl. Dokázal úspěšně řešit i finanční problémy župy i hasičských sborů.

Byl vynikajícím řečníkem, jeho proslovy na ustavujících valných hromadách a jubilejních oslavách hasičských sborů byly velice působivé a nenapodobitelné.

Josef Kolumbus, starosta „Hasičské župy Proud – Kolumbusovy č. 48“.

(fotografie z konce dvacátých let 20. stol.)

Připomeňme si alespoň jeden proslov, který Josef Kolumbus pronesl v Hubenově na ustavující valné hromadě tamějšího hasičského sboru, konané dne 16. září 1894, tj. před 112 lety :

„Velectění pánové ! Bratři hasiči !

Byl jsem dožádán, abych byl přítomen dnešní ustavující valné hromadě Vaší, ve kteréž Váš sbor dle právě c. k. úředně potvrzených stanov upravití hodláte, a proto dovoluji si k Vám těchto několik slov přednésti.

Že jste pánové na tuto ušlechtilou myšlénku přišli, svůj vlastní sbor hasičský si zařídit, jest chvalitebné a svědčí o Vaší uvědomělosti.

Ušlechtilý, vznešený jest úkol hasičstva v životě národním, významná jest láska, kterou přináší na oltář svých bližních. Kdo cituplný nerozechvél se pohledem na hasiče, který síly své napíná, an chrání ohrožený majetek svého, neštěstím zdrceného bližního ? A může být úchvatnějšího a dojemnějšího výjevu, když hasič vynáší z plamenů člověka, snad zbožňované dítě zoufající mátere ?

Nuže, Vy statní jinoši, kteří jste v rozkvětu svého žití, i Vy mužové paží silných, kteří mohlou rukou pečujete o blaho rodiny své, i Vy, kteří duchem pracujete požívající důvěry obecné, vstupte ve kruh spolku Vašeho, věnujte svou sílu a odhodlanost mužnou, bujarost mladickou, věnujte je blahu obecnému. Nikdo se nedomnívej, že to spolek jen pro jistou vrstvu lidu; nikoliv ! Toť spolek všeobecný, lidumilný, k němuž má přistoupiti každý, neb každého stihnouti může pohroma živelná. Kdo nemůžeš přistoupiti za činného, přístup za zakládajícího neb přispívajícího člena. A tomuto Vašemu snažení a rozvoji sboru Vašeho volám z hloubi srdce upřímné a srdečné hasičské „Na zdar !“

Josef Kolumbus byl i velkým vlastencem, což dával najevo při každé možné příležitosti. Při oslavách desetiletého trvání hasičského sboru v Hubenově, konaných v roce 1904, ve svém proslvu mj. uvedl :

„Nedejte se zastrašiti okolností, že práce Vaše nebyla vždy dostatečně uznána; Vám musí stačiti vědomí, že konali jste skutky lidumilné, pocházející jedině z lásky k bližnímu. A jako čeští hasiči, jako členové vlastenecké hasičské župy „Proud“, budme vždy věrnými syny vlasti, hajme svá práva, hajme, co nám patří, máme svá hesla, odvahu a sílu, nedáme se hubit od jiných národů, vždyť nám slunko svítí pro zlatou svobodu. „Na zdar !“

Josef Kolumbus zemřel 6. června 1933, pohřben byl na novoknínském hřbitově. V „*Pamětní knize*“ hubenovského hasičského sboru o této smutné události Josef Brousek (1868 – 1948), tehdejší velitel župy „Proud - Kolimbusovy“ píše :

„Dne 6. června t.r. přilétla smutná zvěst, že navždy dotlouklo šlechtné srdce br. Josefa Kolumbusa, župního starosty. Zemřel po delší nemoci ve věku 82 let, zastávaje do poslední chvíle všechny své funkce. Byl 51 roků velitelem sboru a 41 roků starostou župy. Jaké úctě a vážnosti se těšil, okázalo se nejlépe v den pohřbu - dne 9.června t.r., kde mimo značného počtu obecenstva z celého okolí - doprovodilo jej 360 bratří v kroji na jeho poslední cestě.

Průvod pohřební - za velení župního velitele br. Josefa Brouska - vyšel od domu smutku na náměstí, kde stanul před stříkačkami - černým florem zastřenými a po rozloučení starostou města p. Janem Doubravou - hnul se dále.

Náš sbor zastoupen 10 členy. Na hřbitově promluví vícero řečníků a když za zvuků „Národní hymny“ spuštěna rakev s ostatky zesnulého starosty do lůn matky země - všichni, jinak otužilí bratři oslzele - vždyť odešel jim navždy jejich „tatiček“ - jak jej nazývali.“

Při příležitosti padesátiletého trvání hasičské župy byla dne 6. září 1936 na hřbitovním pomníku Josefa Kolumbuse **slavnostně odhalena bronzová pamětní deska**.

Po smrti Josefa Kolumbuse se starostou „*Hasičské župy Proud – Kolimbusovy*“ stal Václav Růžička, dlouholetý župní jednatel a starosta obce Slapy. Po jeho smrti v březnu 1936 se posledním starostou této župy stal Josef Brousek z Hubenova, dosavadní její velitel a další významná osobnost hasičstva ve zdejších novoknínském a dobříšském regionu.

Na závěr si ještě připomeňme, že slavná novoknínská „*Hasičská župa Proud – Kolimbusova č. 48*“ zanikla v roce 1938 při celostátní reorganizaci českého dobrovolného hasičstva, kdy dosavadní župy byly přeměněny na „*Okresní hasičské jednoty*“, které začaly zásadně působit dle tehdejšího uspořádání politických okresů.

Po celý život se Josef Kolumbus usilovně snažil být užitečným pro své okolí, pro své spoluobčany. Jeho pracovitost byla v tomto směru neutuchající. Byl příkladem poctivého, obětavého a nezištného člověka, vždy pohotového a dbalého řešit úkoly i problémy, které mu vyplývaly ze svěřených funkcí. Získal si úctu i vděk tehdejší veřejnosti a po dlouhá léta byl vzorem pro nastupující mladší generaci a to nejen pro tu, která působila v hasičstvu. Byla také jiná doba - doba, kdy vykonávání veřejných funkcí mělo svou společenskou váhu a uznání.

Autor tohoto článku navštívil novoknínský hřbitov, kde u hrobu Josefa Kolumbuse se poklonil a vzdal úctu tomuto vzácnému muži, jehož zásluhy v oblasti rozvoje zdejšího dobrovolného hasičstva i města Nový Knín byly ohromné. Překvapilo ho, v jakém žalostném stavu je nejen jeho hrob, ale i celý novoknínský hřbitov. Vzácná bronzová pamětní deska z jeho hřbitovního pomníku zmizela. Údajně byla v poslední době někým zcizena - pravdě-

podobně pro pár korun utržených v některé sběrně kovového odpadu.

Bylo by chvályhodné, kdyby novoknínský hasičský sbor za pomoci Městského úřadu v Novém Kníně uctil památku Josefa Kolumbuse úpravou jeho zřejmě již opuštěného a sešlého hrobu - včetně pořízení a umístění repliky pamětní desky na původní místo. Letos v září tomu bude 70 let, co původní pamětní deska byla slavnostně odhalena. Vandalům nelze ustupovat.

Hubenov, 21. 6. 2006

Ing. Miroslav Král

Poznámka : Současná příjmení zakončená ve výslovnosti na -s (v písmu na -s, -z, -x) skloňujeme nyní podle vzoru „muž“, dřívější skloňování dle vzoru „pán“ je dnes považováno za zastaralé. Výjimkou je Hus – Husa. Proto u výše doslovně uváděných starších textů je uváděno „.....Kolumbusa“ místo nyní správnějšího „.....Kolumbuse“.

(dle vyjádření „Ústavu pro jazyk český AV ČR“ ze 13. 6. 2006)

Výňatky ze dvou článků uveřejněných v měsíčníku „Vltavské proudy“ :

článek Čestmíra Amorta „**Josef Kolimbus osmdesátníkem**“
(výňatek z článku, který byl uveřejněn v měsíčníku „Vltavské proudy“,
roč. X., č. 11 z 22. 11. 1931)

V městském zastupitelstvu Josef Kolimbus pracoval od roku 1882 do roku 1904 a od roku 1909 do roku 1927. Vzorně vyřizoval obsáhlou samosprávnou agendu. Úzkostlivě a pečlivě např. prováděl likvidaci bývalé „*Občanské záložny Novoknínské*“, zaniklé následkem neutěšených finančních poměrů v roce 1888. Byla to nevděčná práce.

8. 11. 1931 se sešlo v novoknínské sokolovně několik set příslušníků hasičstva, prostorný sál byl zcela zaplněn. Slavnost byla uspořádána na počest Josefa Kolumbuse v předvečer jeho životního jubilea (*následující den - tj. 9. 11. 1931 se dožívá osmdesátí let*). Slavnost zahájil starosta Nového Knína J. Doubrava.

Jubilant nebyl na slavnosti v sokolovně přítomen, doléčoval se po nemoci doma. Byl však přítomen slavnostnímu defilé hasičských sborů, uspořádaném na ulici před okny jeho domku. Před zahájením slavnostní přehlídky dostavila se k jubilantovi deputace, která mu předala čestný dar – sošku župního praporečnicka s vyrytým věnováním. Celé město bylo v ten den slavnostně vyzdobeno prapory a hostilo velké množství návštěvníků.

Oslava byla ukončena na náměstí hymnou, kterou zahrály kapely Františka Macha a Josefa Šmídla. V článku je připomenuto, že obě kapely při oslavách účinkovaly zcela zdarma.

Nyní doslovnou část textu z uvedeného článku :

*„Vlastní den osmdesátin Josefa Kolumbuse přinesl mu nové a krásné uznání. Z rozkazu pana **presidenta republiky** bylo úředně jubilantu projeveno nejvyšší uznání za vykonanou práci **humánní a osvětovou**.“*

článek „Z Nového Knína“

(výňatek z článku uveřejněném v měsíčníku „Vltavské proudy“, roč. XV., č. 9 z 24. 9. 1936, str. 7, autor neuveden)

6. září 1936 byla na hřbitově v Novém Kníně odhalena Josefu Kolimbusovi pamětní deska.

Odpoledne se sešli hosté v hostinci „*Na Hrádku*“ a poté se průvod všech účastníků odebral na místní hřbitov. Starosta Doubrava přivítal hosty, ocenil práci zesnulého a

sňal roušku s pamětní desky s následujícím nápisem :

**„Josef Kolumbus, župní starosta
a velitel sboru,
celý svůj život zasvětil práci
pro myšlenku hasičskou“**

Pamětní desku z hodnotného kovu, na které byl umístěn i hasičský znak, zhotovil novoknínský klempířský mistr p. Zettel tak dovedně, že dělá dojem desky lité.

Po odhalení pěvecký kroužek zapěl „*Památce tvojí ...*“ Poté se účastníci odebrali k hlavnímu kříži, kde staroknínský farář P. Pošmourný celebroval pobožnost za všechny již zesnulé členy hasičstva pohřbené na hřbitově.

Slavnost pokračovala ve spolkové místnosti, kde župní náčelník Josef Brousek z Hubenova přednesl vzpomínkový projev k památce Josefa Kolumbuse.

Ještě malá poznámka : *Aloisie Kolumbusová, manželka Josefa Kolumbuse, nar. 21. 6. 1862, zemřela 27. 8. 1935 a byla pohřbena do téhož hrobu na novoknínském hřbitově.*

(data narození a úmrtí převzata z pomníku rodinného hrobu)

Poděkování

Děkujeme
panu Ing. Miroslavu Královi
z Hubenova
za perfektní zpracování
materiálu
o Josefu Kolumbusovi

H o d i n á ř

JOSEF KOLUMBUS,

---

v Novém Kníně,
Havličkova ulice č. 20.,

doporučuje P. T. obecenstvu svůj zásobený sklad
hodin nástěnných, budíček.

Nejlepší švýcarské kapesní hodinky
dámské i pánské všeho druhu za ceny
nejlevnější. Za správný chod hodin
i pravost zboží se ručí. -- Správky
hodin, zlatých i stříbrných předmětů
vykonají se řádně, rychle a levně.

Inzerát živnosti Josefa Kolumbuse

uveřejněný roku 1904 v publikaci Josefa Brouska „*Památník vydaný na oslavu desetiletého trvání Sboru dobrovolných hasičů v Hubenově*“

Josef Kolumbus

(fotografie z 90 let 19. stol.)

Josef Kolumbus

(fotografie z konce 20 let 20. stol.)

Sbor dobrovolných hasičů Nový Knín si Vás dovoluje pozvat na

Oslavy 125 let od založení Sboru dobrovolných hasičů

konané dne 29.6. a 30.6.2007 v „oplocence“ v Novém Kníně

Program:

Pátek 29.6.

17:00 - Položení kytice k hrobu J. Kolumbuse na hřbitově v Novém Kníně

17:50 - Slavnostní předání a požehnání praporu SDH Nový Knín při mši svaté v kostele sv. Mikuláše na náměstí Jiřího z Poděbrad

Sobota 30.6.

10:00 - Přijezd zástupců sborů na náměstí Jiřího z Poděbrad

10:30 - Slavnostní průvod k pomníku J. Kolumbuse

11:00 - Projevy a předání vyznamenání

13:00 - Zápis soutěžních družstev

14:00 - Zahájení soutěže s PPS 8 „O pohár starosty města“

15:00 - Prezentace Hasičského záchranného sboru Středočeského kraje

16:00 - Pokračování soutěže s PPS 8 „O pohár starosty města“

18:00 - Vyhlášení výsledků soutěže s PPS 8 „O pohár starosty města“

18:30 - Volná zábava s country kapelou FLOK SKH

V rámci oslav přijede historická požární stříkačka PRAGA RN, sloužící v Novém Kníně od padesátých let do povodní v roce 2002, historická vojenská technika americké armády, prezentace bagříků a BOBCAT SHOW, v průběhu dne bude hasičská zbrojnice otevřena pro veřejnost a bude zde představena technika sboru.

Srdečně zveme všechny příznivce nejen hasičského sportu, ale i dobré zábavy.

Občerstvení po celý den i noc zajištěno.

Změna programu vyhrazena.

Měsíčník Novoknínský zpravodaj.

Zvláštní vydání "125 let SDH Nový Knín" vyšlo v Novém Kníně dne 18. června 2007.

Ministerstvem kultury ČR evidováno pod číslo MK ČR E 10608.

Vydává Městský úřad Nový Knín, nám. Jiřího z Poděbrad 1, 262 03 Nový Knín, IČO 00242888